

ברכת אורז וקטניות

לוח ברכת הנהנין פ"א

ג מיני תבשילין של קמח או דייסא מברכים עליהם בורא מיני מזונות. **ואם בירך עליהם בורא פרי האדמה לא יצא.**

סדר ברכת הנהנין פ"א

ב על כל האוכלין ומשקין מברכין ברכה כוללת לכמה מינים, בורא פרי האדמה לכל מיני פירות הארץ, ובורא פרי העץ לכל פירות האילן, ושהכל נהיה בדברו לשאר כל אוכלין ומשקין. חוץ מן היין והפת, שהיין הוציאו מכלל פירות האילן לברך עליו בורא פרי הגפן, והפת הוציאו מכלל פירות הארץ לברך עליה המוציא לחם מן הארץ.

ג וכל שהוא ממין דגן ולא עשאו פת, כגון מיני תבשילין של קמח או דייסא, אף על פי שאינן נקראים לחם מכל מקום יש בהם חשיבות שנקרא מזון, ומברכים עליהם בורא מיני מזונות.

ד ועל כולם אם בירך שהכל נהיה בדברו יצא אפילו על פת ויין. לפיכך כל פרי שהוא ספק לו אם פרי העץ או פרי האדמה מברך בורא פרי האדמה. ואם אינו יודע כלל מה הוא מברך שהכל נהיה בדברו.

ח אין מברכין בורא מיני מזונות על הדגן ולא לאחריו מעין ג' אלא כשאוכלו בדרך אכילתו, כגון תבשיל הנעשה מקמח, או דגן עצמו שנחלק לשנים או לג' ויותר, ונתבשל במים או בשאר משקים, וזו היא הנקראת דייסא בכל מקום. או אפילו לא נחלק רק שהוסרה קליפתו ודרכו להאכל כך מבושיל, כגון הריפות של שעורים. **ויש אומרים עד שיתמעכו וידבקו הגרעינים זה לזה מרוב הבישול.** אבל אם הוא שלם שלא הוסר קליפתו ולא נתמעך, אינו מברך אלא בורא פרי האדמה ולאחריו בורא נפשות רבות, ולא מעין ג', כי לא נשתבחה ארץ ישראל באכילה זו. ויש מסתפקים בזה אם לברך אחריו בורא נפשות רבות או מעין ג'. ומספק זה אומרים שאין לאכול ממנו כשיעור כי אם בתוך הסעודה. ונכון לחוש לדבריהם לכתחלה. אבל אם אירע שאכל שלא בתוך הסעודה יברך בורא נפשות רבות.

י דוחן הרי הוא כשאר מיני קטניות, ומברכין עליו שהכל בין על הפת בין על התבשיל הנעשה מקמחו. אבל **האורז אם בשלו עד שנתמעך או שטחנו ועשה ממנו פת מברך עליו בורא מיני מזונות.** אבל לאחריו מברך בורא נפשות רבות. ויש אומרים שאפילו לא נתמעך בבישול מברך עליו בורא מיני מזונות, **ומספק ראוי לברך עליו שהכל כשהוא שלם.** ואם בירך עליו בורא פרי האדמה יצא, מאחר שהוא שלם.

יא מנהג העולם שמפרשים אורז רי"ז דוחן היר"ז, אבל יש מפרשים אורז היר"ז דוחן רי"ז. לפיכך ירא שמים לא יאכל בין אורז בין דוחן (מבושיל) בין שלם בין נתמעך כי אם בתוך הסעודה, וכשאוכל שלא בתוך הסעודה יברך שהכל על כולם.

יח ברכת על המחיה אינה פוטרת ברכת בורא נפשות רבות ... **ברכת בורא נפשות רבות אינה פוטרת מעין ג'.**

יט כל דבר שנסתפק בברכתו אם הוא מעין ג' או בורא נפשות רבות, ורוצה לאוכלו שלא בתוך הסעודה, **יאכל עמו דבר שברכתו בורא נפשות רבות ודבר שברכתו מעין ג' מאותו המין שמסתפק בו.**

סדר ברכת הנהנין פ"ב

כד מיני קטניות הואיל ודרך לעשות מהן פת לפעמים, הרי שנויים מבריייתם בטחינתם מוציאים מתורת פרי, ואפילו על ידי קצת טחינה או כתישה במכתשת כנהוג בדוחן וכיוצא בו ממיני קטניות שעושין מהם דייסא ... אבל **לסברא הראשונה**, אפשר שבכתישה או טחינה מועטת לא נשתנית ברכתם, ויש לברך על דייסא זו **בורא פרי האדמה**, מאחר שזו היא דרך אכילתה. ולענין הלכה ספק ברכות להקל בדיעבד, אבל **לכתחלה מברך שהכל לצאת לדברי הכל.**